

Veiligheidsinstructies voor aannemers

A-WL-VGM01-1 Versie 03

Geldig vanaf: 25/08/2014

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
1 Inleiding	3
2 Organisatie van de opdrachten	3
2.1 Aanspreekpunt.....	3
2.2 Informatie-uitwisseling	3
2.3 Toegang.....	3
2.4 Rook-, drug- en alcoholverbod.....	3
3 Veiligheidsvoorschriften.....	4
3.1 Algemeen.....	4
3.2 Werken aan installaties/machines	4
3.3 Werken op hoogte.....	4
3.4 Werken met open vlam	5
3.5 Werken in besloten ruimte	5
3.6 Werken in explosiegevaarlijke ruimten	6
3.7 Werken aan elektrische installaties.....	6
3.8 Werken op daken.....	6
3.9 Werken in sluizen of langs kademuren	6
3.10 Werken aan boord van schepen	7
3.11 Keuze en gebruik van arbeidsmiddelen.....	7
3.12 Keuze en gebruik van Collectieve BeschermingsMiddelen (CBM).....	8
3.13 Keuze en gebruik van Persoonlijke BeschermingsMiddelen (PBM).....	8
3.14 Keuze en gebruik van gevaarlijke producten	9
3.15 Asbest.....	9
3.16 Manueel tillen van lasten	9
3.17 Zittend werken	10
3.18 Veiligheid op kantoren	11
4 Milieuvoorschriften.....	11
4.1 Afval en overtollige materialen.....	11
4.2 Milieu-incidenten en -ongevallen	11
5 Noodsituaties.....	12
5.1 Intern noodnummer.....	12
5.2 Brandpreventie.....	12
6 Praktische richtlijnen bij een arbeidsongeval.....	12
6.1 Algemene bepalingen	12
6.2 EHBO.....	12
7 Bijlage – Belangrijke telefoonnummers	13
8 Bijlage – Voorbeeld “Vuurvergunning”.....	14
9 Bijlage – Voorbeeld “Vergunning betreden en werken in besloten ruimten”	16
10 Bijlage – Grondplan.....	18

1 Inleiding

De onderstaande maatregelen verschaffen informatie betreffende “veilig werken” binnen het Waterbouwkundig Laboratorium en hebben betrekking op opdrachten, conform de gesloten overeenkomst:

- ▶ uitgevoerd voor rekening of met toestemming van het Waterbouwkundig Laboratorium; én
- ▶ uitgevoerd door een werkgever, zelfstandige of elke daaraan verbonden onderaannemer van buitenaf, hierna kortweg “aannemer” genoemd.

2 Organisatie van de opdrachten

2.1 Aanspreekpunt

Voor elke uit te voeren opdracht wordt binnen het Waterbouwkundig Laboratorium een contactpersoon aangesteld. Deze contactpersoon is het eerste aanspreekpunt na aanmelding en volgt de werkzaamheden op. De contactpersoon controleert met andere woorden de activiteiten en kan maatregelen nemen in geval de verplichtingen in het kader van welzijn van werknemers niet worden nageleefd.

2.2 Informatie-uitwisseling

Via dit document wordt de aannemer op de hoogte gebracht van de algemene risico's en de maatregelen inzake het welzijn van de werknemers. Indien nodig zal bij dit document een of meerdere specifieke risicoanalyses bijgevoegd worden. De aannemer is verantwoordelijk om de risico's en maatregelen uit dit document en de eventueel bijhorende risicoanalyse(s), kenbaar te maken aan de werknemers die met de uitvoering van de opdracht worden belast.

De aannemer zal op zijn beurt een risicoanalyse opmaken en bezorgen aan de contactpersoon voor de start van de uitvoering. Deze risicoanalyse verschaft de nodige informatie betreffende de risico's en maatregelen eigen aan de werkzaamheden.

2.3 Toegang

2.3.1 Toegang & openingsuren

De gebouwen van het Waterbouwkundig Laboratorium zijn geopend van 7u30 tot en met 19u. Aanmelding voor de start van de werken gebeurt steeds aan het onthaal (zie *Bijlage – Grondplan*) en is mogelijk van 8u tot 12u en van 13u30 tot 17u, tenzij anders afgesproken met de contactpersoon.

De toegangswegen tot de terreinen van het Waterbouwkundig Laboratorium dienen steeds vrij te blijven, zowel voor het binnenkomende als voor het uitgaande personeel, voor bezoekers of hulpdiensten.

Buiten de werkuren mag geen rollend materieel, gebruikt door de aannemer op de terreinen of langs de wegen op het domein, gestationeerd blijven tenzij met de uitdrukkelijke toelating van het Waterbouwkundig Laboratorium en mits de speciale veiligheidssignalisatie door de aannemer wordt aangebracht.

2.3.2 Fotograferen - Filmen - GSM - Soortgelijke apparaten

Fotograferen, filmen of het maken van video-opnames - ook via GSM, smartphone of soortgelijke apparaten – kan enkel worden toegelaten mits uitdrukkelijk en schriftelijke goedkeuring van de contactpersoon.

Het gebruik van GSM, smartphone of soortgelijke apparaten is verboden tijdens het bedienen van machines, toestellen en voertuigen. Het gebruik van deze toestellen is ook verboden bij werken op hoogte, tenzij in noodgevallen waarbij de gezondheid van medewerkers in de omgeving in het gedrang kan komen.

2.4 Rook-, drug- en alcoholverbod

Binnen de gebouwen, kantoorruimtes en onderzoekshallen van het Waterbouwkundig Laboratorium geldt een rookverbod. Op een aantal locaties in de openlucht is er een rookverbod, wat duidelijk staat aangegeven. Het is verboden om sigarettenpeuken op de grond te gooien en te roken terwijl men machines, toestellen of voertuigen bedient.

Onder invloed en/of in het bezit zijn van alcohol, drugs en andere verdovende middelen is ten strengste verboden op de terreinen van het Waterbouwkundig Laboratorium.

Het Waterbouwkundig Laboratorium behoudt zich het recht om personen die zichtbaar onder invloed zijn, de toegang tot de terreinen van het Waterbouwkundig Laboratorium te ontzeggen.

3 Veiligheidsvoorschriften

3.1 Algemeen

Iedereen is verantwoordelijk voor zijn/haar eigen veiligheid en de veiligheid van de medemens. Iedereen moet met andere woorden gevaarlijke handelingen of situaties voorkomen. Iedereen is eveneens verplicht om, bij het ontdekken van gebreken, beschadigingen of fouten aan gebouwen en materialen, dit direct te melden aan de contactpersoon.

3.2 Werken aan installaties/machines

Bij het werken aan of in nabijheid van toestellen, machines of installaties met draaiende onderdelen is het opvolgen van volgende instructies noodzakelijk:

- ▶ Aangezien losse kleren gevaarlijk zijn in nabijheid van draaiende onderdelen is het dragen van een nauwsluitend werkpak verplicht;
- ▶ Lange haren dienen samengebonden te worden;
- ▶ Er mogen geen ringen, armbanden of kettingen gedragen worden;
- ▶ Het wegnemen van afschermkappen of veiligheidsschakelaars overbruggen is enkel toegestaan na de toestemming van de contactpersoon, én na het uitschakelen en vergrendelen van de machine (LOTO = lock out tag out);
- ▶ Leg geen gereedschappen of losse werkstukken op de machines, en leg geen werkstukken op elkaar;
- ▶ Bewegende onderdelen van machines mogen niet gereinigd of hersteld worden als de machine in werking is;
- ▶ Controleer of de afschermingen steeds teruggeplaatst zijn na iedere herstelling of onderhoudsbeurt
- ▶ De risicozones van de fysische installaties mogen enkel betreden worden met inachtneming van de voorgeschreven veiligheidsprocedure (LOTO = Lock Out Tag Out). De beheerder van de installatie moet steeds goedkeuring hebben gegeven voor de uitvoering van werken in de risicozone van zijn/haar installatie. In de risicozones is het dragen van veiligheidsschoenen S3 verplicht (zie *Keuze en gebruik van Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM)*)

3.3 Werken op hoogte

3.3.1 Stellingen of steigers

Steigers mogen enkel gebruikt worden waarvoor ze gebouwd werden. Het is door de gebruikers van een steiger verboden structurele wijzigingen aan te brengen aan de steiger.

De gebruiker van een steiger dient een opleiding te hebben ontvangen, die hem in staat stelt de kennis en vaardigheden te verwerven die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van zijn taken zoals:

- ▶ preventiemaatregelen voor de risico's op vallen van personen of voorwerpen,
- ▶ de voorwaarden inzake toelaatbare belasting,
- ▶ veiligheidsmaatregelen bij veranderende weersomstandigheden die de veiligheid van de betrokken steiger kunnen beïnvloeden.

Steigers moeten:

- ▶ Voorzien zijn van een leuning, tussenleuning en kantplint;
- ▶ Geplaatst op een stevige, goeddragende ondergrond ter bevordering van de stabiliteit;
- ▶ De werkvloer moet volledig dicht zijn en moet voldoende draagkracht hebben;
- ▶ Het gebruik van ladders als loopbrug of stellingvloer is verboden;
- ▶ Het gebruik van een valharnas bij een valhoogte van meer dan 2m is verplicht;

- ▶ Het gereedschap en materiaal dient omhoog gehaald te worden met een hijstouw en het wegstoppen van gereedschap in de zakken wordt afgeraden omwille van het risico's op vallende voorwerpen;
- ▶ Hou de werkplaats proper en vermijd losliggende voorwerpen aangezien hierdoor ook weer het risico op vallende voorwerpen optreedt;

Alvorens een steiger te betreden, dient men:

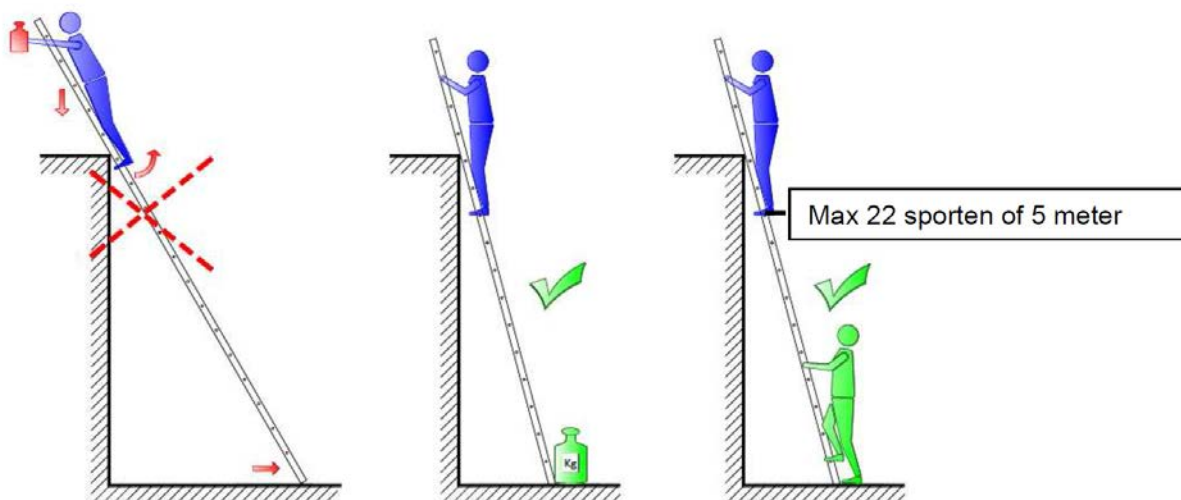
- ▶ na te gaan of het keuringsattest aanwezig en volledig ingevuld is
- ▶ visueel na te gaan of de steiger veilig kan betreden worden.

3.3.2 Ladders

Het gebruik van een ladder is enerzijds bedoeld om een hoogteverschil te overwinnen, maar mag ook ingezet worden bij werken van korte duur of wanneer het onmogelijk is om een veiliger arbeidsmiddel te gebruiken. Volgende principes moeten in acht worden genomen bij gebruik van een ladder:

- ▶ Stahoogte = nummer van de sport waarop de voeten steunen: max 22 (< 5 meter bij 75°)
- ▶ Statijd = duur van de werkzaamheden: tijdsduur < 2 uur
- ▶ Krachtuitoefening = fysieke arbeid die verricht wordt: kracht < 50 N
- ▶ Reikwijdte: 1 armlengte of minder

Er moeten steeds ladders gebruikt worden die minimum jaarlijks gekeurd zijn en waarvan de bomen, sporten en uitspreidingstouwen niet beschadigd zijn. Ladders worden ook steeds zodanig opgesteld dat de sporten ver genoeg boven het te beklimmen niveau uitkomen zodat er steeds steun is voor de handen. Een ladder mag nooit opgesteld worden achter een deur of doorgang. Een ladder in oversteek van een bordes of steunpunt, moet bij plaatsing onderaan gestabiliseerd worden (zie figuur).



3.4 Werken met open vlam

Bij werkzaamheden met open vuur, blanke vlam of hittepunt (zoals bijvoorbeeld bij lassen, snijbranden, solderen, afbranden, slijpen, enz.) dient, voor de aanvang van de werken, een vuurvergunning opgemaakt te worden door een bevoegde persoon van het Waterbouwkundig Laboratorium. Deze vuurvergunning is geldig voor het omschreven werk en gedurende de voorziene tijd zoals vermeld in de vergunning. De vergunning dient steeds te worden vernieuwd na verloop van de geldigheidsduur en kan worden ingetrokken bij het niet naleven van de omschreven eisen, lange werkonderbreking, veranderde werkomstandigheden en/of een onveilige uitvoering. De vuurvergunning zal via de contactpersoon worden overhandigd, een voorbeeld ervan is terug te vinden in bijlage.

3.5 Werken in besloten ruimte

Werken in de waterkelders en de sedimenttesttank worden gecatalogiseerd als werken in besloten ruimte. Een werkvergunning moet door een bevoegde persoon van het Waterbouwkundig Laboratorium zijn uitgeschreven en de bepalingen in de werkvergunning moeten door alle uitvoerders strikt nageleefd worden. De werkvergunning is enkel geldig voor het omschreven werk en gedurende de voorziene tijd zoals

vermeld op de vergunning. De vergunning dient steeds te worden vernieuwd na verloop van de geldigheidsduur en kan worden ingetrokken bij het niet naleven van de omschreven eisen, lange werkonderbreking, veranderde werkomstandigheden en/of een onveilige uitvoering. De werkvergunning zal via de contactpersoon worden overhandigd, een voorbeeld ervan is terug te vinden in bijlage.

De waterreservoirs worden periodiek getest op biologische agentia. De temperatuur van het water in de kelders heeft een constante lage temperatuur waardoor vorming van biologische agentia niet mogelijk is. Werken in de kelders worden steeds als werken in besloten ruimte gekenmerkt.

3.6 Werken in explosiegevaarlijke ruimten

Vastgelegde zones in de schrijnwerkerij zijn aangeduid als een ATEX-zone. De werkmethoden moeten voor de aanvang van de werken zijn besproken met de contactpersoon. De contactpersoon dient steeds de vrijgave van de zone te doen voor aanvang van werken en bij het beëindigen van de werken.

3.7 Werken aan elektrische installaties

Aan elektrische installaties mag alleen gewerkt worden na toestemming door een BA5-bevoegde medewerker van het Waterbouwkundig Laboratorium voor de specifieke installatie. De lijst van BA5-bevoegde medewerkers is te bekomen via de contactpersoon.

3.8 Werken op daken

Bij werken op daken zijn volgende instructies na te leven:

- ▶ Bij platte daken dient de toegang over een lengte van 4 meter voorzien te zijn van randbeveiliging.
- ▶ Er moet dakrandbeveiliging worden aangebracht, tenzij de werkzaamheden op meer dan 4 meter van de rand van het dak worden uitgevoerd en de werkzone en de weg daar naar toe duidelijk is gemarkeerd.
- ▶ Bij incidenteel werk binnen 2 meter van de dakrand dient een harnasgordel met veiligheidsslijn gedragen te worden. Deze dient aan een deugdelijk punt te worden aangeslagen.
- ▶ Werkzaamheden op daken uitvoeren met twee personen. Men dient een communicatiemiddel bij zich te dragen om eventueel te kunnen waarschuwen.
- ▶ Het werken op daken bij windkracht 6 of meer is niet toegelaten.

3.9 Werken in sluizen of langs kademuren

Voor werkzaamheden in sluizen of langs kademuren dienen volgende instructies nageleefd te worden:

- ▶ Volgende PBM's zijn verplicht:
 - Veiligheidsschoenen S3
 - Fluo veiligheidshestje
 - Reddingsvest indien er geen collectieve beschermingsmiddelen (bv. een leuning) is aangebracht op de werkpost)
 - Veiligheidshelm
- ▶ Bij werken langs de kademuren is er steeds een niveauverschil tov het water. Een val vanaf hoogte in water is dus mogelijk. Houdt de tijdsduur in de risicozone (2m tot rand van het water) zo klein mogelijk. Ga steeds recht naar de waterkant toe, en loop niet langs de kade naar een volgende werkpost.
- ▶ Tijdens werken langs water is er steeds het gevaar van een gladde ondergrond met uitschuifgevaar tot gevolg. Wees eveneens waakzaam voor oneffenheden in het terrein die voor struikelgevaar zorgen.
- ▶ Wees waakzaam op transport dat op de locatie door derden wordt uitgevoerd
- ▶ Wees waakzaam voor eventuele hindernissen of lasten boven het hoofd
- ▶ Stem uw kledij af op de buitentemperatuur en de temperatuur van het water.

Deze werkzaamheden gebeuren steeds onder begeleiding van een medewerker van het Waterbouwkundig Laboratorium die bevoegd is om deze werken uit te voeren. De aannemer zal geschreven werkinstructies krijgen voor de aanvang van de werken.

3.10 Werken aan boord van schepen

Specifieke metingen worden aan boord van schepen uitgevoerd. Volgende instructies zijn dan van toepassing:

- Het dragen van een reddingsvest is verplicht bij
 - Aan en van boord gaan van schepen
 - Als het schip los is van de kade:
 - werken uitvoeren over de railing (zogezegd overboord werken);
 - Als het schip geen gesloten railing heeft.
- Indien er werken worden uitgevoerd met de kranen van het schip, is het dragen van een veiligheidshelm verplicht.

De bepalingen van werken aan boord van schepen zijn minstens van toepassing op:

- 13u-metingen
- Waterbodemstaalname
- Kenteringvaarten
- Half-tij eb vaarten
- Onderhoud tijposten Oosterweel en Prosperpolder

3.11 Keuze en gebruik van arbeidsmiddelen

3.11.1 Algemene bepalingen

Alleen de arbeidsmiddelen die, rekening houdend met de omstandigheden en risico's verbonden aan de omgeving waar de opdrachten worden uitgevoerd (zoals water, schokken, warmte, koude, stof, ontplofbare atmosfeer), beantwoorden aan de veiligheids-, gezondheids- en milieueisen, mogen gebruikt worden. Deze arbeidsmiddelen zijn aangepast aan de gebruikers, goed onderhouden en verkeren in goede staat.

Alle keuringsplichtige arbeidsmiddelen moeten duidelijk gemerkt zijn en de keuringsattesten of controlebewijzen moeten zich bij het betreffende arbeidsmiddel bevinden.

Alle arbeidsmiddelen moeten worden gebruikt volgens de door de constructeur gegeven instructies, zodat de werknemers niet in gevaar worden gebracht.

De organisatie van de werf, met inbegrip van de plaatsing van het materieel en de machines, mag de exploitatie van de site niet hinderen. Het opslaan van materieel mag enkel op die plaatsen, aangewezen door de contactpersoon.

Bij het beëindigen van de dagtaak moeten alle arbeidsmiddelen tegen misbruik beveiligd worden. Losliggende stukken zullen van de arbeidsplaats worden verwijderd of stevig bevestigd. Allezins dienen de nodige voorzorgen genomen te worden opdat bij slechte atmosferische omstandigheden, zoals storm en bliksem, hieruit geen gevaarlijke toestanden kunnen voortvloeien.

Het gebruik van werkspotlampen met gloei- of halogeenlampen wordt afgeraden in de omgeving met verhoogd brandrisico (houten vloeren, omgeving van textiel, papier, olie, en andere brandbare producten). Het gebruik van led-spots wordt aangeraden. Werkspotlampen en andere arbeidsmiddelen die warmte uitstralen mogen nooit onbewaakt achtergelaten worden en dienen uitgeschakeld te worden bij (tijdelijk) niet-gebruik.

Alle personen onderworpen aan een veiligheidsfunctie, een functie met verhoogde waakzaamheid of een activiteit met een welbepaald risico (bestuurders en bedieners van kranen, voertuigen, hefwerktuigen enz.), moeten in het bezit zijn van een technisch bevoegdheidsattest en van een geldige medische geschiktheidsverklaring. De machines, toestellen (o.a. hijswerktuigen, hoogtewerkers) en voertuigen mogen enkel bediend worden door deze bevoegde personen.

De elektrische lasposten moeten voldoen aan AREI art. 57-KB van 30 januari 2004, het keuringsattest mag niet ouder zijn dan 1 jaar.

3.11.2 Gebruik door de aannemers van arbeidsmiddelen in eigendom van het Waterbouwkundig Laboratorium

De aannemer moet de nodige arbeidsmiddelen meebrengen op basis van de gegeven informatie (bestelling) en de uit te voeren werkzaamheden.

De arbeidsmiddelen van het Waterbouwkundig Laboratorium mogen slechts gebruikt worden mits toestemming van de contactpersoon en na ontvangst van de passende schriftelijke gebruiksinstructies. De aannemer is ertoe gehouden zich vooraf te vergewissen van hun goede staat en goede werking en het gebruik ervan gebeurt op eigen risico en verantwoordelijkheid. Gedurende de volledige gebruiksduur wordt hem/haar het toezicht op het materieel toevertrouwd. Hij/zij moet de arbeidsmiddelen teruggeven na gebruik of na beëindiging van de opdrachten, ingeval ze voor de hele looptijd van het contract worden ontleend en in dezelfde staat als bij ontvangst. Arbeidsmiddelen die bij het einde van de opdrachten niet ingeleverd worden of beschadigd zijn, zullen op kosten van de aannemer vervangen of hersteld worden. Het Waterbouwkundig Laboratorium behoudt zich het recht om door de medewerker een document te laten ondertekenen bij de ontvangst van het geleende materieel.

3.12 Keuze en gebruik van Collectieve BeschermingsMiddelen (CBM)

De aannemer is verantwoordelijk voor het aanbrengen van de nodige signalisatie en versperringen. Dit gebeurt in samenspraak met de contactpersoon.

De aannemer is verplicht tot en verantwoordelijk voor:

- het aanbrengen van collectieve beschermingsmiddelen, zoals leuning en veiligheidsnetten
- het afschermen van werktuigmachines
- het volgen van de bepalingen opgesomd in de 'Algemene richtlijnen voor afbakening in de (exclusieve) ruimten van de elektrische dienst' tijdens werkzaamheden in het toepassingsgebied ervan.

Indien het technisch gezien onmogelijk is collectieve beschermingsmiddelen te voorzien, moet de aannemer vervangende persoonlijke beschermingsmiddelen ter beschikking stellen.

De oppervlakte van alle werkzaamheden die werknemers in gevaar kunnen brengen op een andere verdieping dan die waar het werk plaatsvindt, moet worden afgebakend.

Na het voltooien van de opdrachten moeten alle beschermingen, borstweringen, relingen enz. door de aannemer in hun oorspronkelijke toestand teruggeplaatst worden, tenzij anders overeengekomen met het Waterbouwkundig Laboratorium.

De aannemer moet elke gevaarlijke hindernis op de werf signaleren aan het Waterbouwkundig Laboratorium.

3.13 Keuze en gebruik van Persoonlijke BeschermingsMiddelen (PBM)

De aannemer stelt aan zijn personeel de nodige werkkledij en beschermingsmiddelen ter beschikking voor het uitvoeren van werkzaamheden waar die vereist zijn. De controle op de draagplicht en de opleiding rond het gebruik ervan behoort eveneens tot de verantwoordelijkheid van de aannemer.

In de risicozones van de technische installaties is het dragen van werkkledij en veiligheidsschoenen S3 verplicht.



De risicozone wordt aangeduid met een gele lijn rond de installatie. Alle werken binnen deze gele lijnen (m.a.w. in de installaties en vanaf de rand van de installatie tot aan de gele lijn) dient dus uitgevoerd te worden met veiligheidsschoenen of veiligheidslaarzen aan. Dit geldt ook voor bezoekers, leveranciers, enz.

3.14 Keuze en gebruik van gevaarlijke producten

De aannemer moet, voor aanvang van de werken het veiligheidsinformatieblad (VIB) of Material Safety Data Sheet (MSDS) bezorgen aan de contactpersoon. Het gebruik van de voorgestelde producten moet vooraf zijn goedgekeurd door de manager kwaliteit, veiligheid en milieu van het Waterbouwkundig Laboratorium.

Gevaarlijke producten moeten deugdelijk zijn verpakt. Er mogen niet ongewild producten vrij kunnen komen. Op de verpakkingen moet duidelijk en onuitwisbaar de naam en indien van toepassing de gevaarsymbolen weergegeven zijn.

De aannemer staat in voor de door hem gebruikte producten alsook voor het afval dat ontstaan is uit zijn gebruik van deze producten.

3.15 Asbest

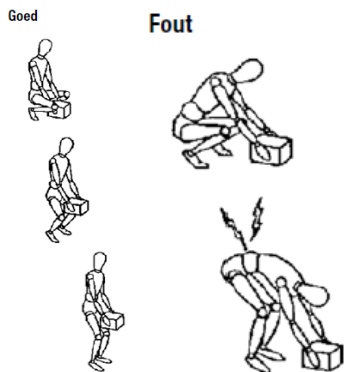
Op de site van het Waterbouwkundig Laboratorium is nog asbest aanwezig in zogenaamde “gebonden” toestand. Deze plaatsen zijn voorzien van een label/sticker. Contacteer bij twijfel steeds de gebouwenverantwoordelijke.



- Voordat er werkzaamheden aan materialen met asbest-sticker uitgevoerd mogen worden, moet er contact opgenomen worden met de gebouwenverantwoordelijke.
- Elke beschadiging van materialen die voorzien zijn van een sticker moeten onmiddellijk gemeld worden aan de gebouwenverantwoordelijke.
- Het verwijderen van asbesthoudende materialen mag alleen met speciale voorzorgsmaatregelen, door speciaal daarvoor opgeleide medewerkers.

3.16 Manueel tillen van lasten

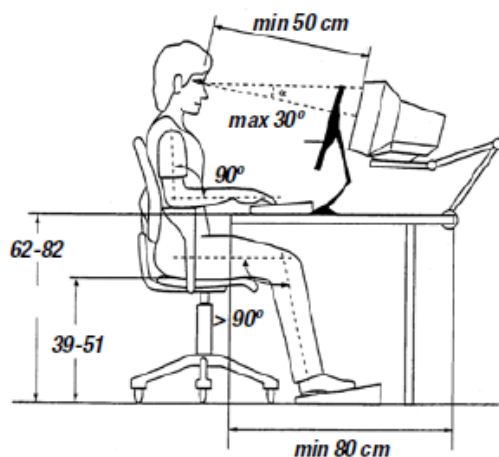
Goed tillen voorkomt rugklachten. Laat bij tillen de armen en benen het werk doen, niet de rug.



- ▶ Hurk zo dicht mogelijk bij de te tillen last. Ga door de knieën, plaats de last tussen uw benen, dicht bij uw lichaam.
- ▶ Houd de last dicht bij uw lichaam terwijl u de benen strekt. Til gelijkmatig.
- ▶ Gebruik beide armen om te tillen. Om de last te verplaatsen gebruik de benen, niet voorover buigen en nooit draaien vanuit de rug.
- ▶ Gebruik aanwezige hijsgereedschappen en hulpmiddelen.
- ▶ Als u met twee personen moet tillen, geeft één persoon commando's zodat u de last gelijktijdig tilt en neerzet.
- ▶ Plaats de last stabiel, let op knelpunten voor handen en vingers.
- ▶ Probeer zoveel mogelijk bij tillen en neerzetten de last tussen knie- en schouderhoogte te houden.

3.17 Zittend werken

In de ideale situatie geldt de volgende beschrijving van de zitpositie:



- ▶ Uw hoofd moet zoveel mogelijk rechtop gehouden kunnen worden tijdens het werken. Het scherm moet recht voor u worden opgesteld binnen de kijkhoek van 0° en 35°. Vuistregel hierbij is: de bovenzijde van het zichtbare deel van het scherm op ooghoogte.
- ▶ De schouders hangen ontspannen af, waarbij zij steun hebben van de elleboogsteunen op de stoel. Ook kan gewerkt worden door de onderarm gedeeltelijk op het bureaublad te leggen zodat de ellebogen een hoek van 90° maken. De hoogte van de arMLEUNINGEN zit op dezelfde hoogte als het werkblad.
- ▶ De polsen buigen niet te veel achterover bij de bediening van de muis en het toetsenbord, klap de pootjes onder het toetsenbord in.
- ▶ De voeten staan plat op de grond zonder dat de bovenbenen afgeknelld worden. Wanneer tafel en stoel niet voldoende laag ingesteld kunnen worden, kan een voetensteun uitkomst bieden. De heupen en knieën zijn 90° gebogen. De knieholtes zijn vrij van de voorkant van de zitting, zodat er nog een vuist tussen knie en zitting past.
- ▶ De rugleuning steunt duidelijk de lenden. U zit zoveel mogelijk rechtop.
- ▶ U zit recht voor en dichtbij het werkblad en voorkomt draaibewegingen. Veelvoorkomende werkzaamheden bevinden zich binnen een straal van 50cm.
- ▶ De afstand tussen de ogen en de monitor bedraagt 70 tot 105cm bij grotere schermen (19 – 24 inch) en 55 tot 85cm bij 15 en 17inch schermen.
- ▶ Ook bij een correcte zithouding is variatie belangrijk, verzet u regelmatig en onderbreek beeldschermwerk door andere taken.

Beeldschermwerken

Het gaat hierbij vooral om beeldschermwerkplekken waarbij meer dan 2 uur per dag door één medewerker wordt gewerkt.

- ▶ Probeer een afwisseling te vinden in het werkpatroon. Na maximaal 2 uur moet het beeldschermwerk zeker worden afgewisseld met ander werkzaamheden, of er moet 10 minuten gepauzeerd worden. Nog beter is om het beeldschermwerk regelmatig kortdurend te onderbreken.
- ▶ Kies bij de scherminstellingen zoveel mogelijk voor donkere tekens op een lichte achtergrond.
- ▶ Plaats het beeldscherm dwars op een raam. Ga dus niet met het gezicht of de rug naar het raam zitten bij beeldschermwerk.
- ▶ De individuele werkplek dient zo goed mogelijk op de medewerker ingesteld te worden, zie hoger.

3.18 Veiligheid op kantoren

Hoewel kantoren over het algemeen geen gevaarlijke werkplekken zijn, lopen medewerkers ook hier risico's.

- ▶ Voorkom struikelen, vallen en stoten van collega's en uzelf.
 - ▶ Voorkom losliggende snoeren. Let bij het verplaatsen van elektrische apparatuur op aansluitingen. Overleg met de gebouwenverantwoordelijke over de plaats van contactdozen en het gebruik van verlengsnoeren. Het gebruik van contactdozen en verlengsnoeren moet tot een minimum worden beperkt.
 - ▶ De vloer is geen opslagplaats; berg spullen op of voer ze af.
 - ▶ Sluit lades van bureaus en kasten als u er niet voor staat.
 - ▶ Ga nooit op bureaus of stoelen staan, leen een ladder.
- ▶ Voorkom dat ladekasten omvallen. De zwaarste spullen horen in de onderste lade. Open nooit meer dan één lade tegelijkertijd. Nieuwe kasten zijn hiertegen beveiligd.
- ▶ Meld gebreken aan snoeren, stekkers en apparatuur aan de gebouwenverantwoordelijke, voer zelf geen reparaties uit.
- ▶ Houd nooduitgangen en doorgangen vrij, zorg dat u weet hoe u moet handelen bij calamiteiten. Zorg dat u weet waar de nooduitgang is, waar de verzamelplaats is bij ontruiming en ken uw dichtstbijzijnde EHBO-er.
- ▶ Op kantoren werkt u meestal met meerdere collega's. Omdat mensen verschillen, zal het onmogelijk blijken om voor iedereen een optimaal binnenklimaat te hebben. Voor een deel kunt u dit zelf beïnvloeden door uw kleding. Maak in overleg met collega's gebruik van de regelmogelijkheden van het gebouw (ramen open of dicht, ventilatie). Grote afwijkingen in temperatuur of tochtklachten kunt u melden aan de gebouwenverantwoordelijke.
- ▶ Houd uw werkplek opgeruimd en schoon. Zorg dat aan het einde van uw werktijd bureau en vloer opgeruimd zijn en vrij toegankelijk voor de schoonmaker. Ruim afval op in de daarvoor bestemde bakken. Laat geen etenswaren, lege tassen of glazen achter op de werkplek als u langere tijd afwezig bent. Volgende afvalstromen worden apart gesorteerd:
 - ▶ Papier en karton
 - ▶ PMD
 - ▶ Restafval
 - ▶ Gevaarlijke producten

4 Milieuvorschriften

4.1 Afval en overtollige materialen

Basisprincipe is maximaal gescheiden afvalstromen. Tenzij anders overeengekomen, zorgt de aannemer zelf voor de wettige en regelmatige afvoer van zijn eigen afval afkomstig van materialen en producten die hem toebehoren of van afval dat ontstaat tijdens de uitvoering van de werken. De aannemer doet het nodige om te voorkomen dat het geproduceerde afval zich verspreidt in geval van slechte weersomstandigheden.

Indien de opdracht de verwerking of installatie van verpakte goederen bevat, is de aannemer verplicht de verpakking terug te nemen. Onder "verpakking" wordt verstaan: alle producten, vervaardigd van gelijk welk materiaal, die gebruikt worden voor het insluiten of beschermen van de te verwerken of te installeren goederen.

4.2 Milieu-incidenten en -ongevallen

Men dient de grootste aandacht te schenken aan de preventieve maatregelen om situaties die tot een milieuramp kunnen leiden, zoveel mogelijk te beperken.

In geval van een incident dat een impact kan hebben op het milieu (rookgassen, dampen, morsen, contaminatie van de grond, contaminatie van rioleringen, van waterlopen, lawaai, ...) moet dat onmiddellijk gemeld worden aan de contactpersoon. Men dient zo snel mogelijk alle maatregelen te treffen om de schade te beperken.

5 Noodsituaties

5.1 Intern noodnummer

Voor alle ongevallen, plots optredende ziekte, brand en andere noodgevallen, bel onmiddellijk de onthaalbalie van het Waterbouwkundig Laboratorium.

Telefoon: 03/224 60 35

Dit nummer is altijd beschikbaar (ook buiten de diensturen en tijdens het weekend). Bij onbereikbaarheid van dit nummer kunnen de andere belangrijke telefoonnummers in bijlage geprobeerd worden.

5.2 Brandpreventie

Respecteer volgende regels ter preventie van brand:

- ▶ Respecteer het rookverbod en deponeer sigarettenpeuken in de voorziene asbakken.
- ▶ Stapel materialen met hoge brandbelasting (hout, textiel papier, olie, licht ontvlambare producten) niet op in de gebouwen. Ruim overgebleven verpakkingsmaterialen direct op en voer volle containers af.
- ▶ Deponeer met olie doordrenkte absorptiedoeken steeds in speciaal voorziene gesloten metalen vaten;
- ▶ Bewaar licht ontvlambare producten steeds in een veiligheidskast, voorzien van een duidelijke etikettering en beperk de hoeveelheden tot dagvoorraad. Sla brandgevaarlijke vloeistoffen op boven lekbakken met voldoende lekvolume.
- ▶ Arbeidsmiddelen die hitte uitstralen (zoals werkspotlampen, branders, ...) mogen nooit onbewaakt achterblijven indien zich in de onmiddellijke nabijheid brandbare producten (hout, textiel, papier, olie, licht ontvlambare producten) bevinden. Tijdens pauzes en/of tijdelijk niet-gebruik moeten deze arbeidsmiddelen worden uitgeschakeld.
- ▶ Zorg dat er geen overbelasting optreedt bij elektrische apparaten.
- ▶ Respecteer de uitgeschreven vuurvergunningen.

Zorg dat u steeds op de hoogte bent van het evacuatieplan en blusmiddelen. De blusmiddelen moeten goed bereikbaar zijn. De evacuatie-deuren, elektrische verdeelkasten, brandblussers, hydranten en haspels moeten steeds volledig vrij zijn van obstakels en volledig zichtbaar zijn.

5.2.1 Brandbestrijding

Eender wie een rookontwikkeling of een brand vaststelt, moet onmiddellijk het brandalarm activeren welke zich over het ganse bedrijf bevinden. Vervolgens dient iedereen zich naar de algemene verzamelplaats te begeven (zie *Bijlage – Grondplan*).

Als de werknemer opgeleid is, mag hij/zij, zonder zichzelf in gevaar te brengen, beginnen te blussen met het meest geschikte blusmaterieel. Aangezien hij/zij geen brandweerman is, is het sterk aanbevolen dat hij/zij wordt bijgestaan door een andere opgeleide persoon bij de bestrijding van een brand in de installaties. Indien een eerste bluspoging mislukt, moet men onmiddellijk het gebouw verlaten.

6 Praktische richtlijnen bij een arbeidsongeval

6.1 Algemene bepalingen

Elke verzorging van kwetsuren en alle bijna-ongevallen (schierongevallen) wordt zo vlug mogelijk gemeld aan de contactpersoon zodat onmiddellijk de nodige maatregelen kunnen worden getroffen om in de toekomst arbeidsongevallen met identieke grondslag te voorkomen.

6.2 EHBO

De bedrijfshulpverleners kunnen ingeschakeld worden bij kwetsuren. Deze zijn te bereiken via het intern noodnummer **03/224 60 35**. De locatie van het EHBO lokaal is aangeduid in *Bijlage – Grondplan*

7 Bijlage – Belangrijke telefoonnummers

In onderstaande lijst vindt u de interne nummers voor de belangrijkste contacten binnen het Waterbouwkundig Laboratorium.

Functie	Naam	Mailadres	Intern nummer	GSM-nummer
Intern noodnummer / Onthaalbalie		waterbouwkundiglabo@vlaanderen.be	0032 3 224 60 35	
Gebouwen-verantwoordelijke	Boris Van Dingenen	boris.vandingenen@mow.vlaanderen.be	0032 3 224 61 86	0493 24 69 85
Manager kwaliteit, veiligheid & milieu	Davy Peeters	davy.peeters@mow.vlaanderen.be	0032 3 224 63 25	0472 42 35 35
Conciërge	Jean-Paul Van Laethem			0476 40 09 72.

8 Bijlage – Voorbeeld “Vuurvergunning”











De vuurvergunning wordt opgemaakt door een bevoegd verklaarde medewerker op vraag van de opdrachtgever van de werken, en wordt ondertekend door de opdrachtgever van de werken en de uitvoerder(s). Hiermee verklaren alle betrokkenen dat zij de nodige instructies hebben ontvangen en zullen naleven.

Naam opdrachtgever		
Na(a)m(en) uitvoerder(s)		
Identificatie externe uitvoerder	Firma naam:	
	Adres:	
	Telefoonnummer:	
	Verantwoordelijke:	
Geldigheidsduur vergunning	Datum: van / / tot / /	
	Vanaf: tot	
Locatie van de werken	Gebouw:	
	Lokaal:	
	Installatie:	
Uit te voeren werken	<input type="checkbox"/> Lassen / solderen / snijbranden	
	<input type="checkbox"/> Slijpen	
	<input type="checkbox"/> Werken met open vlam	
	<input type="checkbox"/> Werken in een zone met brandgevaar	
	<input type="checkbox"/> Werken in een zone met explosiegevaar	
	<input type="checkbox"/> Dakwerken met gebruik vlam	
	<input type="checkbox"/> Andere:	
Waarschuwing in geval van nood (brand, ongeval)	Telefoon: 03 224 60 35	
	Locatie: Onthaalbalie Waterbouwkundig Laboratorium	
Brandpreventie en –bestrijding	Telefoon brandweer: 112	
	Plaats snelblusser:	Plaats haspel:
		
	Rookverbod:	Verbod roken en open vlam:
		
ALARM (onmiddellijke ontruiming) EN EVACUATIE	Signaal tot ontruiming: Brandalarm	
	Verzamelpaats: Toegangspoort	
	Richting nooduitgang:	Richting uitgang:
	 	
	Plaats nooduitgang:	Plaats uitgang:
		
ALGEMENE EN SPECIFIEKE VEILIGHEIDSMATREGELEN – ZIE PAGINA. 2		

ALGEMENE EN SPECIFIEKE VEILIGHEIDSMATREGELEN TE NEMEN DOOR DE UITVOERDER	
1. VÓÓRALEER HET WERK AAN TE VATTEN	
<input type="radio"/>	Lees de vuurvergunning aandachtig en houdt u aan de opgenomen instructies.
<input type="radio"/>	Verwijder (ten minste tot op 10 m) brandbare stoffen en materialen. Indien dit niet mogelijk is: scherm deze materialen af met een onbrandbaar en asbestvrij scherm. Maak ze eventueel nat.
<input type="radio"/>	Verwijder brandbare stoffen en materialen die zich eventueel achter de wanden van de werkplaats bevinden.
<input type="radio"/>	Dicht spleten, openingen, kieren, ... in de wanden van de werkplaats (ten minste tot op 10 m) met zand, plaaster, metaal of een onbrandbaar en asbestvrij scherm.
<input type="radio"/>	Hou minstens 2 gebruiksklare en aangepaste blusmiddelen in de onmiddellijke nabijheid van de werkzaamheden. Stel een permanente bewaker aan. Te gebruiken blusmiddelen: <ul style="list-style-type: none"> <input type="radio"/> ABC-Poederblusser (geschikt voor blussen van vaste stoffen, vloeistoffen en smeltende vaste stoffen en gassen) <input type="radio"/> CO₂-blusser (geschikt voor blussen van vloeistoffen en smeltende vaste stoffen en gassen) <input type="radio"/> Haspel (geschikt voor blussen van vaste stoffen) <input type="radio"/> Andere
<input type="radio"/>	Recipiënten en leidingen die ontvlambare stoffen, vloeistoffen of gassen hebben bevat, dienen vooraleer er werken aan uit te voeren, te worden geledigd, gereinigd met warm water, overvloedig verlucht en met water te worden gevuld. Verzeker u met een explosiemeter of de installatie volledig is ontgast.
<input type="radio"/>	Kijk de gebruikte apparatuur, vooraleer het werk aan te vatten, grondig na (slangen, spanning, koppelstukken, ...). Verzeker u ervan dat de toevoer van gas of stroom gemakkelijk kan worden afgesloten.
<input type="radio"/>	Verlaat nooit zonder toezicht de aangesloten las- en soldeerapparatuur. Vul eventuele soldeerlampen in de vrije lucht en na volledige afkoeling.
<input type="radio"/>	Andere: -
2. TIJDENS DE WERKZAAMHEDEN	
<input type="radio"/>	Let op gloeiende vonken en op de plaats waar ze vallen, alsook op de verhitte metalen delen
<input type="radio"/>	Leg hete voorwerpen slechts op hittebestendige steunen die de hitte bovendien niet voortplanten
<input type="radio"/>	Werp eventuele elektroderesten in een bak gevuld met zand of in een emmer met water
<input type="radio"/>	Andere: -
3. NA DE WERKZAAMHEDEN	
<input type="radio"/>	Onderzoek grondig de werkplaatsen, de aangrenzende lokalen en punten die door wegsplattende vonken of door warmteoverdracht kunnen bereikt worden.
<input type="radio"/>	Hou toezicht op deze plaatsen gedurende minstens 2 uren na het beëindigen van de werkzaamheden (brand ontstaat dikwijls in de uren na het beëindigen van de werken). Indien dit toezicht niet kan worden voorzien, schors dan alle werken met open vuur of blanke vlam 2 uren voor het algemeen stilleggen van het werk in de inrichting.
<input type="radio"/>	Plaats eventueel verplaatsbare voorwerpen terug in de werkplaats minstens 24 uren ná het beëindigen van de werkzaamheden.
<input type="radio"/>	Verwittig na het beëindigen van de werken onmiddellijk de uitschrijver van de vuurvergunning. Indien deze niet beschikbaar is, verwittig een andere bevoegd verklaarde medewerker voor het uitschrijven van de vuurvergunning.
<input type="radio"/>	Andere: -
4. EVENTUELE ANDERE PREVENTIEMAATREGELEN	
Handtekening opdrachtgever:	Handtekening uitvoerder(s)

9 Bijlage – Voorbeeld “Vergunning betreden en werken in besloten ruimten”

De vergunning besloten ruimte wordt opgemaakt door een bevoegd verklaarde medewerker op vraag van de opdrachtgever van de werken, en wordt ondertekend door de opdrachtgever van de werken en de uitvoerder(s). Hiermee verklaren alle betrokkenen dat zij de nodige instructies hebben ontvangen en zullen naleven.

Naam opdrachtgever			
Na(a)m(en) uitvoerder(s)			
Identificatie externe uitvoerder	Firmanaam:		
	Adres:		
	Telefoonnummer:		
	Verantwoordelijke:		
Geldigheidsduur vergunning	Datum: van .../.../... tot .../.../...		
	Vanaf: tot		
Locatie van de werken	Gebouw:		
	Lokaal:		
	Installatie:		
Uit te voeren werken			
Waarschuwing in geval van nood (brand, ongeval)	Telefoon: 03 224 60 35		
	Locatie: Onthaalbalie Waterbouwkundig Laboratorium		
Brandpreventie en -bestrijding	Telefoon brandweer: 112		
	Plaats snelblusser:	Plaats haspel:	
			
	Rookverbod:	Verbod roken en open vlam:	
			
ALARM (onmiddellijke ontruiming) EN EVACUATIE 	Signaal tot ontruiming: Brandalarm		
	Verzamelplaats: Toegangspoort		
	Richting nooduitgang:	Richting uitgang:	
	 		
	Plaats nooduitgang:	Plaats uitgang:	
			
ALGEMENE EN SPECIFIEKE VEILIGHEIDSMATREGELEN – ZIE PAGINA. 2			

ALGEMENE EN SPECIFIEKE VEILIGHEIDSMATEREGELEN TE NEMEN DOOR DE UITVOERDER	
1. VÓÓRLEER HET WERK AAN TE VATTEN	
<input type="radio"/>	Lees de werkvergunning aandachtig en houdt u aan de opgenomen instructies.
<input type="radio"/>	Stel een veiligheidswacht aan
<input type="radio"/>	Voer metingen uit om de aanwezigheid van aanwezige gassen na te gaan. Indien de concentraties niet toelaatbaar zijn, mag de besloten ruimte niet betreden worden.
<input type="radio"/>	Zorg voor extra ventilatie. Verluchting 24 op voorhand is een optie
<input type="radio"/>	Zorg voor de nodige reddingsmiddelen
<input type="radio"/>	Zorg ervoor dat de toegang tot de besloten ruimte is afgebakend en duidelijk aangegeven.
<input type="radio"/>	Zorg voor duidelijke communicatieafspraken tussen betreder en veiligheidswacht
<input type="radio"/>	Andere: -
2. TIJDENS DE WERKZAAMHEDEN	
<input type="radio"/>	Draag de noodzakelijke PBM's: - Veiligheidsschoenen of -laarzen - Helm - Geschikte handschoenen - Harnasgordel -
<input type="radio"/>	Gebruik enkel apparaten op veiligheidsspanning
<input type="radio"/>	Andere: -
3. NA DE WERKZAAMHEDEN	
<input type="radio"/>	Laat de besloten ruimte nog minstens 1 dag open liggen ter verluchting. Zorg ervoor dat de toegang tot de besloten ruimte duidelijk is afgebakend.
<input type="radio"/>	Plaats eventueel verplaatsbare voorwerpen terug in de werkplaats minstens 24 uren ná het beëindigen van de werkzaamheden.
<input type="radio"/>	Verwittig na het beëindigen van de werken onmiddellijk de uitschrijver van de werkvergunning. Indien deze niet beschikbaar is, verwittig een andere bevoegd verklaarde medewerker voor het uitschrijven van de werkvergunning "Vergunning betreden en werken in besloten ruimten".
<input type="radio"/>	Andere: -
4. EVENTUELE ANDERE PREVENTIEMAATREGELEN	
Handtekening opdrachtgever:	Handtekening uitvoerder(s)

10 Bijlage – Grondplan

